

LEBRIS

We know
books

Yves Bonnefoy

**ACEEAȘI VOCE, MEREU
LA MEME VOIX, TOUJOURS**

Ediție bilingvă
Traducere din limba franceză
și prefață de Cătălina Frâncu

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

CUPRINS:

„POEZIA ESTE MEMORIE, MEMORIE A INTENSITĂȚII PIERDUTE.”, prefață de Cătălina Frâncu.....	5
Cartea, spre-a îmbătrâni	12
Le livre, pour vieillir	13
Casa natală	14
La maison natale	25
Aici, mereu aici	36
Ici, toujours ici.....	38
Arta poeziei	40
Art de la poésie	41
Ceea ce fără lumină a fost.....	42
Ce qui fut sans lumière.....	43
Cuvântul de seară	44
La parole du soir	45
De natura rerum.....	46
De natura rerum.....	47
Douve vorbește	48
Douve parle.....	50
Frumoasa vară.....	52
Le bel été.....	53
Impression, soleil couchant	54
Impression, soleil couchant	55

Frumusețea.....	56
La Beauté.....	57
Goana norilor.....	58
La rapidité des nuages.....	59
Încă împreună.....	60
Ensemble encore.....	69
În luminatul frunziș.....	78
Le feuillage eclaire.....	79
Lucrările inconștientului.....	80
Les ouvres de l'inconscient.....	82
Mari pietre roșii.....	84
De grands blocs rouges.....	85
Mirtul.....	86
Le myrte.....	87
Mormântul lui Alberti.....	88
Le tombeau d'Alberti.....	89
Niciun zeu.....	90
Aucun dieu.....	91
Nisida.....	92
Nisida.....	93
Noli me tangere.....	94
Noli me tangere.....	95
Nume adevărat.....	96
Vrai Nom.....	97
O piatră.....	98
Une pierre.....	99
O piatră.....	100
Une pierre.....	101
O voce.....	102
Une voix.....	103
O voce.....	104
Une voix.....	105

Părăsind grădina-n ninsoare	106
Sortie du jardin sous la neige	109
Ploaia și pârâul.....	112
La pluie et le ravin	114
Podoaba	116
La parure	117
Poteci	118
Chemins.....	119
Răbdarea, cerul	120
La patience, le ciel.....	121
Revoluția noaptea	122
La révolution la nuit	123
Seara	124
Le soir	125
Singura roză	126
La seule rose.....	129
Țara.....	132
La terre	133
Toată noaptea	134
Toute la nuit.....	135
Ora prezentă.....	136
L'heure presente.....	148
Tărâmului zorilor.....	161
A une terre d'aube	162
Vânt și fum	163
De vent et de fumée	168
Lumina, schimbată.....	173
La lumière, changée	174
Aceeași voce, mereu.....	175
La même voix, toujours	176
Broaștele, seara.....	177
Les rainettes, le soir	178

Copacilor	179
Aux arbres	180
Fântâna	181
Le puits.....	182
Fulgerul	183
La foudre	184
Inima, apă netulburată.....	185
Le cœur, l'eau non troublée	186
În nada cuvintelor	187
Dans le leurre des mots.....	188
Îți ofer acest vers... ..	189
Je te donne ces vers... ..	190
Lungul lanț al ancorei.....	191
La longue chaîne de l'ancre	192
Nedesăvârșirea e culmea	193
L'imperfection est la cime.....	194
O amintire	195
Un souvenir.....	196
O piatră.....	197
Une pierre.....	198
O piatră.....	199
Une pierre.....	200
Amor și Psyché din nou.....	201
Amour et Psyché encore	202
Pe ramuri pline de nea.....	203
Sur des branches chargées de neige	205
Pentru vocea lui Kathleen Ferrier	207
À la voix de Kathleen Ferrier	208
Pianistul.....	209
Le pianiste	211
Ploaia de vară.....	213
La pluie d'été.....	214

Psyche în fața castelului iubirii	215
Psyché devant le château d'Amour	216
Rămas bun	217
L'adieu	220
Salamandra	223
La salamandre	224
Șoimul	225
L'épervier	227
Totul, nimic	229
Le tout, le rien	231
Tours	233
Tours	234
Ulise trece pe lângă Ithaca	235
Ulysse passe devant Ithaque	236
Vară de noapte	237
L'été de nuit	242
Unde mă duc?	247
Où vais-je?	248
Menirea speranței	249
La tâche d'espérance	250
Noaptea întreagă	251
Toute la nuit	252
Lumina, visătorul	253
La lampe, le dormeur	255
Ieri, Nedesăvârșitul	257
Hier, L'inachevable	258
Splendoarea	259
La beaute	260
Locul morților	261
Le lieu des morts	262
Light, in an empty room	263
Light, in an empty room	264

Salamandra.....	265
La salamandre	266
În mreaja cuvintelor.....	267
Dans la leurre des mots	270
Fie ca lumea să dăinuie.....	273
Que ce monde demeure	278
În nada cuvintelor.....	283
Dans le leurre des mots.....	286
Oglinda curbă.....	289
Le miroir courbe.....	291

Cartea, spre-a îmbătrâni

Stelele transhumante; păstorul
Încovoiat peste fericirea terestră; și pace atâta
Cât plânsul insectei, neregulat,
Făurit de-un dumnezeu sărac. Tăcerea
Din cartea ta în inima ta a urcat.
Un vânt fără zgomot mișcă sunetul lumii
Timpul surâde departe, spre-a înceta să fie.
Simple-n livadă sunt fructele coapte.

Vei îmbătrâni
Și, decolorându-te-n culoarea pomilor,
O mai înceată umbră pe zid o să fii.
Fiind, și în suflet, pământul amenințat,
Cartea o s-o reiei de unde-ai lăsat-o.
Vei spune,
Erau, așadar, cele din urmă cuvinte obscure.

Étoiles transhumantes; et le berger
Voûté sur le bonheur terrestre; et tant de paix
Comme ce cri d'insecte, irrégulier
Qu'un dieu pauvre façonne. Le silence
Est monté de ton livre vers ton cœur.
Un vent bouge sans bruit dans les bruits du monde
Le temps sourit au loin, de cesser d'être.
Simple dans le verger sont les fruits mûrs.

Tu vieilliras
Et, te décolorant dans la couleur des arbres,
Faisant ombre plus lente sur le mur,
Etant, et d'âme enfin, la terre menacée,
Tu reprendras le livre à la page laissée.
Tu diras,
C'étaient donc les derniers mots obscurs.

I

Mă trezeam, eram la casa natală,
Spuma lovea în stâncă,
Nici o pasăre, numai vântul valul să-l ducă și să-l aducă
Mireasmă de cer de jur împrejur
Cenușă, ca și cum dealurile foc ar fi-ascuns
Foc istovind universul altundeva.

Am intrat în verandă, masa era așezată,
Apa lovea picioarele mesei, bufetul.
Trebuia totuși să intre, ea, cea fără de chip
Cum aș fi vrut să știu cine scutură ușa
De la culoar, pe partea întunecată a scării, zadarnic însă,
Atât de sus ajunsese deja apa în sală.
Am întors mânerul, el rezista
Deslușeam deja zvonuri în partea cealaltă,
Râsete de copii în iarba înaltă.
Jocurile altora, de-a pururea alții, în bucuria lor.

II

Mă trezeam, era casa natală,
Ploua încetișor în toate odăile,
Am trecut de la una la alta, uitându-mă
La apa ce strălucea pe oglinzile
Adunate de peste tot, unele sparte sau chiar
Aruncate între mobile și pereți.

Din oglindirea lor uneori câte-un chip
Ieșea, răsând, cu o dulceață
Mai mare, și altfel decât e în lume.
Și-am atins, ezitând, în imagine
Șuvițele împrăștiate ale zeiței,
Văzut-am sub vălul apei
Fruntea ei tristă, distrasă ca de fetiță.
Uimire între a fi și a nu fi,
Mână ezitând să atingă aburul,

Am ascultat apoi depărtându-se râsul
Pe coridoarele casei abandonate.
Aici, nimic altceva decât avuția visului,
Mâna întinsă care nu trece
Apa rapidă, unde amintirea se pierde.

III

Mă trezeam, era casa natală,
Era noapte, arborii se înghesuiau din toate părțile
în jurul ușii noastre,
Eram singur în pragul vântului rece,
Dar nu, nu de tot singur, fiindcă două ființe mari
Își vorbeau pe deasupra-mi, prin mine.
Una, în spate, o bătrână, rea, cocoșată,
Cealaltă afară ca o lampă de dreaptă,
Frumoasă, ținând paharul ce i se dădea,
Bând lacomă, nerăbdătoare.
Voiam să-mi bat joc, cu siguranță nu,
Mai degrabă să rostesc un strigăt de dragoste
Dar cu ciudățenia disperării,

Iar otrava fu peste tot în membrele mele,
Batjocorită Ceres îl distrugea pe cel ce-o iubise.
Astfel vorbește azi viața în viață zidită.

IV

O altă dată.

Era întuneric încă. Aluneca apă-n
Tăcere pe țărâna neagră,
Și știam că n-o să mai am nimic de făcut
Decât să-mi amintesc, și am râs,

M-am aplecat, am luat din noroi
Un braț de ramuri și frunze,
Am ridicat grămada alunecândă
Din brațele-mi strânse la piept,
Ce-o să faci cu lemnele astea, de unde,
cu zgomotul culorii în ele, atâta absență urca,
N-avea importanță, mergeam grăbit, căutând
Măcar un hangar, pentru grămada asta
De ramuri, peste tot plină de
Unghiuri, de ascuțimi, de vârfuri, de țipete.

Și de voci, ce-aruncau umbre pe drum,
Sau mă chemau, și m-am întors,
Cu inima înfrigurată, pe drumul gol.

V

Dar, în același vis,

Pe fundul unei bărci stau culcat,
Cu fruntea, cu ochii lângă scândurile curbate
Unde-ascult lovind din adâncuri râul
Și dintr-o dată prova se urcă,
Îmi imaginez că-i, deja, estuarul,
Rămân însă cu ochii ațintiți la lemnul
Cu miros de gudron și de cleiuri.
Prea largi, prea luminoase, imaginile
Adunate în somnu-mi.
De ce-aș revedea, în afară
Lucruri ale căror cuvinte-mi vorbesc,
dar fără să mă convingă,
Îmi doresc mai înalt țărmul, ori mai puțin sumbru.

Așa că renunț la locul acesta care se mișcă
Sub trupul care se caută, mă ridic,
Prin casă trec din odaie-în odaie,
Nenumărate-s acum,
Aud voci țipând în spatele ușilor,
Sunt prins între-aceste dureri ce lovesc
În tocurile dărăpănite, și mă grăbesc,
Prea apăsătoare mi-e noaptea care durează,
însăimântat, intru
Într-o cameră cu înghesuie pupitre,
Vezi, mi se spune, aici era sala de clasă,
Iată, pe pereți primele tale desene,
Uite copacul, uite și câinele care schelălăie,

Și harta aceea, de pe peretele
Îngălbenit, cu contururi și nume decolorate,
Capitularea munților și a râurilor
În fața albului ce străbate limbajul,

Iată, singura-ți carte aceasta fu. Isis din ipsosul
Din zidul acestei săli, ce se cojește,
N-avut-a nicidecum, ea, nici n-o să mai aibă o alta
Ție să se întredeschidă, în tine să se închidă.

VI

Mă trezeam, dar călătoream,
Trenul fugise noaptea întregă,
Acum se îndrepta spre niște nori uriași
Strânși acolo jos, zori sfâșiați
În unele clipe de dantelele fulgerului.
Urmăream răsăritul lumii
În tufișurile de la terasament; și brusc
Acest alt foc, la marginea unui câmp
De pietre și vii. Vântul, ploaia
Făcuseră o perdea de fum pe pământ,
Dar o flacăra roșie se înălța,
Luând cu mâinile întregi partea de jos a cerului.
De când arzi tu oare, foc al vierilor?
Cine v-a vrut aici pe pământ și pentru cine?

După care se făcu ziuă; și soarele
Din toate părțile aruncă săgeți cu miile
În compartimentul cu visători
Cu capul clătinându-se încă, pe dantela
Pernelor de lână albastră. N-am dormit,
Prea de mult timp aveam încă vârsta speranței,
Îmi dădusem cuvintele mele munților,
Pe care-i vedeam venind prin ferestre.

Îmi amintesc, era într-o dimineată, vară,
Fereastra întredeschisă, m-apropiai,
L-am zărit pe tata în fundul grădinii.
Nu se mișca, se uita
La ceva, parcă fără de sine,
Aplecat, cum era, dar îndreptându-și
Privirea spre neîmplinit, spre imposibil.
Dăduse deoparte grebla și sapa,
Era proaspăt aerul în dimineța aceea a lumii,
Dar de nepătruns e chiar prospețimea, și crudă-i
Amintirea dimineților copilăriei.
Cine era el, cine fusese el în lumină,
N-o știam, nu știu încă.

Dar îl văd și pe stradă,
Înaintând încet, de prea multă oboseală
Cu gesturile-i de altă dată îngreunate,
Se întorcea de la muncă, în timp ce eu
Cu câțiva din clasa mea mă plimbam
La începutul după-amiezii încă fără durată.
Aceleși treceri, din depărtare zărite,
Fie-i dedicate cuvintele pe care-a le spune nu știu.

(În sufragerie
În după-amiaza unei duminici de vară,
Obloanele închise de prea multă căldură,

Masa curată, când el a propus
Cărți, fiindcă alte imagini nu existau
În casa părintească spre a împlini

Chemarea visului, însă el ieșind
Imediat copilul cel rău ia cărțile,
Înlocuiește cu acelea ale unui alt joc
Toate cărțile câștigătoare, apoi așteaptă
Înfrigurat reluarea partidei, și să câștige
Cel ce-a pierdut, și cu atâta glorie,
Încât el să vadă în asta un semn, din care să-și
hrănească,
Neștiută de el, copilul, cine știe care speranță.
După care două căi se despart și dintre ele una
Se pierde, și chiar imediat, și va fi fost
Totuși uitarea, uitarea cea lacomă.

Aș fi șters
De-o sută de ori cuvintele-acestea de peste tot,
în versuri, în proză,
Dar nu pot
Face ca ele să nu se întorcă-n cuvântul meu.)

VIII

Deschid ochii, este tot casa natală,
Și chiar aceea ce-a fost și nimic mai mult
Aceeși sufragerie mică a cărei fereastră
Dă către-un piersic ce nu mai crește.
Un bărbat și o femeie se-așează
În fața acestei ferestre, unul față cu celălalt,
Își vorbesc din când în când. Copilul
Din fundul grădinii îi vede, se uită la ei,
El știe că din cuvintele-acestea se poate naște.
În spatele părinților, odaia e-n întuneric.

Omul tocmai s-a întors de la lucru. Oboseala,
Singurul nimb al gesturilor
Care fiului i-a fost dat să întrevadă,
De tărâmul acesta-l desparte deja.

IX

Apoi venit-a o zi
Și-am auzit acel nemaipomenit vers al lui Keats,
Evocarea lui Ruth "when sick for home,
She stood in tears amid the alien corn".

Or, acestor cuvinte,
nu trebuia să le pătrund sensul
ele-n mine erau din copilărie încă,

Trebuia doar să-l recunosc, și să-l iubesc,
Când din inima vieții mele s-a întors.
De fapt, ce-mi fu dat să adun,
Din evaziva prezență maternă
Dacă nu sentimentul exilului și lacrimile
Ce-i tulburau privirea pe cand căuta
În lucrurile de aici locul pierdut?

X

Viața, deci; și fost-a din nou
O casă natală. În jurul nostru
Hambarul din sus de pierduta biserică,
Jocul de umbre ușoare-ale norilor la răsărit,

